

ВИХІДНІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ТА ТАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Галай А., Головацький О.

У статті на підставі аналізу наукових поглядів проводиться аналіз вихідних слідчих ситуацій та узагальнюються підходи до тлумачення тактичних завдань початкового етапу розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Проаналізовано основні тактичні прийоми, операції та рекомендації щодо проведення початкового етапу розслідування у відповідних слідчих ситуаціях.

Охарактеризовано та визначено вихідну слідчу ситуацію на початковому етапі розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, наводиться структура криміналістичної характеристики злочину, обґрунтовується, що постановка відповідних тактичних завдань зумовлює цілеспрямовану криміналістичну діяльність при розслідуванні даного виду злочинів.

Визначено, найбільш типові слідчі ситуації, характерні для досліджуваної категорії злочинів, які сформульовано на основі вивченої наукової літератури та судово-слідчої практики. Охарактеризовано слідчі версії початкового етапу розслідування для підвищення ефективності правоохоронних органів щодо розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту.

На підставі проведеного дослідження встановлено, що при розробці методики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, найбільш доцільним є дослідження типових ситуацій початкового етапу розслідування. Саме вони включають в себе всі обставини, які визначають мету і завдання розслідування на даному етапі та визначають динаміку, структуру та особливості подальшого етапу розслідування.

Визначено, що уявлення про типові слідчі ситуації в методиці розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту являють собою взаємозв'язок особливої ситуації обставинки та особи водія, що обумовлене вчиненням дорожньо-транспортної пригоди, а діяльність, пов'язана з розслідуванням злочинів проти безпеки дорож-

нього руху та експлуатації транспорту, має ситуативно обумовлений характер.

Ключові слова: слідча ситуація, злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, слідчі (розшукові) дії, розслідування, місце події, транспортний засіб.

Halai A., Holovatskyi O. Outlook investigators of situations and tactical tasks of the initial stage of investigating crimes against road safety and vehicle operation

Based on the analysis of the scientific views of scientists, the article analyzes the original investigative situations and summarizes the approaches to the interpretation of tactical tasks of the initial stage of the investigation of crimes against road traffic safety and transport operation. The main tactical techniques, operations and recommendations for conducting investigative (search) actions in relevant investigative situations are analyzed.

The initial investigative situation at the initial stage of the investigation of crimes against road traffic safety and transport operation is characterized and defined, the structure of the forensic characteristics of the crime is given, it is substantiated that the setting of appropriate tactical tasks determines the purposeful forensic activity in the investigation of this type of crime.

The most typical investigative situations, characteristic of the researched category of crimes, which were formulated on the basis of the studied scientific literature and judicial-investigative practice, were determined. Investigative versions of the initial stage of the investigation to improve the effectiveness of law enforcement agencies in the investigation of crimes against road traffic safety and transport operation are characterized.

On the basis of the conducted research, it was established that when developing the methodology of investigation of crimes against road traffic safety and operation of transport, the most appropriate is the study of typical situations of the initial stage of the investigation. They include all the circumstances that determine the purpose and task of the investigation at this stage and determine the dynamics, structure and features of the subsequent stage of the investigation.

It was determined that the idea of typical investigative situations in the methodology of investigating crimes against road traffic safety and the operation of transport represent the relationship between the special situation of the situation and the driver's personality, which is caused by the commission of a traffic accident, and the activities related to the investigation of crimes against safety traffic and operation of transport, has a situationally determined nature.

Key words: *investigative situation, crimes against traffic safety and transport operation, investigative (search) actions, investigation, the place of the event, vehicle.*

Постановка проблеми. Розслідування злочинів, у тому числі пов'язаних з порушенням безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, являє собою процесуальну діяльність слідчого, яка обумовлена необхідністю встановлення обставин події злочину та винних у ньому осіб. Специфіка розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, нерідко вимагає швидкого реагування на повідомлення про злочин та вжиття відповідних заходів, спрямованих на формування доказової бази. Початковий етап розслідування злочинів розглядається вченими передусім, як окрема початкова стадія кримінального процесу [1, с. 65] до складу якої входять такі дії уповноважених посадових осіб, як: прийняття та розгляд ними первинної інформації про злочин [2, с. 134]. Як свідчить практика, саме у цей період застосовується найширший комплекс криміналістичних методів та засобів розкриття злочину, проведення слідчих (розшукових) [3, с. 153-154]. У зв'язку з цим, одне з головних завдань методики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, полягає у визначенні переліку первинних матеріалів, їх особливостей та формулюванні рекомендацій щодо їх оцінки на початковому етапі кримінального провадження. Що, в свою чергу, відбиває ефективні шляхи розкриття злочину та сприяє обранню оптимальної системи слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Основою розслідування аналізованих злочинів є інформація, обсяг якої безпосередньо впливає на характер слідчої ситуації, що дозволяє слідчому проводити її оцінку та, виходячи з цього, визначати тактичні цілі та завдання розслідування в цілому.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідженням та вивченням окремих проблемних питань, пов'язаних з методикою розслідування злочинів проти безпеки

дорожнього руху та експлуатації транспорту, займалися науковці, зокрема: М.В. Даньшин, К.В. Дубонос, В.А. Журавель, В.К. Весельський, М.П. Климчук, І. І. Колеснік, В.О. Коновалова, П.П. Луцюк, В.А. Мисливий, А.В. Старушкевич, С.О. Шевцов, В.Ю. Шепітько, та ін. Але не дивлячись на те, що в теорії криміналістики предмет криміналістичного дослідження в методиці розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту привертав увагу багатьох науковців, практична реалізація низки проблемних питань пов'язаних з аналізом вихідних слідчих ситуацій початкового етапу розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, залишається не вирішеною. У зв'язку з чим виникає низка проблем правового та організаційного характеру, пов'язаних з тлумаченням тактичних завдань початкового етапу розслідування досліджуваних злочинів.

Метою статті є дослідження вихідних слідчих ситуацій та тактичних завдань початкового етапу розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, пошук перспективних шляхів їх удосконалення, а також формулювання рекомендацій щодо здійснення ефективного розслідування вказаних злочинів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту можуть скластися різноманітні ситуації, які зумовлюють завдання розслідування та вибір засобів їх вирішення - комплексів слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Під слідчою ситуацією у криміналістичній літературі розуміють певну обстановку розслідування злочину, яка характеризується системою умов розслідування і відбиває хід та стан як провадження окремих слідчих, оперативно-розшукових та інших організаційно-технічних дій, так і розслідування в цілому [4, с. 17]. Слідча ситуація у широкому розумінні поняття слідчої ситуації визначається в літературі, як сукупність всіх умов, які впливають та можуть вплинути на процес доказування у кримінальному провадженні, що найбільш повно характеризує весь процес розслідування злочину [5, с. 147]. Розуміння слідчої ситуації у вузькому значенні, коли розглядається не вся кількість її компонентів, а лише найголовніші, дає можливість типізувати ситуації, що складаються під час розслідування злочинів окремих видів і, з урахуванням цього, сформулювати рекомендації в межах окремих методик розслідування [6, с. 105].

А.Ф. Волобуєв звертає увагу на те, що наведені підходи до тлумачення поняття слідчої ситуації фактично охоплюють два поняття: 1) конкретної слідчої ситуації за кримінальним провадженням, як сукупність всіх умов, в яких здійснюється розслідування у конкретний його момент, та яка включає в себе компоненти інформаційного, процесуального, психологічного, тактичного та матеріально-технічного характеру; 2) типової слідчої ситуації, як сукупності криміналістичної інформації, яка найбільш характерна для певного етапу розслідування у кримінальних провадженнях окремих категорій [7, с. 169]. Цю точку зору підтримує Б.Є. Лук'янчиков та зазначає, що при розслідуванні злочинів за позавидовими методиками типова слідча ситуація містить у собі відомості конкретної події злочину, які характеризують визначений вид або групу злочинів та містить у собі інформацію на певний момент розслідування [8, с. 183]. Це може бути вихідна інформація про подію злочину та інші обставини, що підлягають доказуванню; інформаційні та інші умови й можливості розслідування злочину; досвід та знання слідчого тощо. Відповідно до цього, у криміналістичній методиці, виявлення й аналіз типових слідчих ситуацій методик розслідування окремих видів злочинів, тісно пов'язують з конкретними етапами розслідування.

В криміналістиці переважна більшість вчених підтримує положення про існування трьох етапів розслідування: початкового, наступного та заключного. Кожен із етапів розслідування є певною системою дій, об'єднаних єдністю завдань, умовами розслідування, специфікою криміналістичних прийомів [9, с. 86]. На наш погляд, істотного значення для розслідування злочинів певного виду набуває розгляд саме типових слідчих ситуацій, які виникають на початковому етапі розслідування, з тієї причини, що вони несуть основне інформаційне та організаційне навантаження у побудові методики розслідування злочинів окремих категорій. Як зауважує В.А. Журавель, основою для типізації слідчих ситуацій вихідного і початкового етапів розслідування є предмет доказування, окреслений ознаками складу злочину та відомості, що входять до його криміналістичної характеристики [10, с. 171].

Зауважимо, що у науковій літературі відсутня єдність поглядів, щодо визначення завдань, які мають бути вирішені на початковому етапі розслідування. З цього приводу, слухним є зауваження А. Волобуєва, який зазначає, що причиною подібних суперечностей є відсутність уваги на

вирішення завдання початкового етапу розслідування при використанні ситуаційного підходу та наголошує, що завдання початкового етапу розслідування визначаються виходячи з предмету доказування (обставин, що підлягають встановленню) та остаточно можуть бути вирішені в межах цього етапу. Такими завданнями є: встановлення місця, часу та інших обставин вчинення злочину; виявлення, фіксація та вилучення його слідів, які з часом можуть бути знищеними; встановлення особи підозрюваної у вчиненні злочину; збирання доказів, достатніх для пред'явлення обвинувачення [7, с. 169]. Таким чином, головним завданням початкового етапу розслідування є виявлення та закріплення отриманих доказів, що вимагає від слідчого максимальної оперативності, оскільки саме час виступає фактором, що визначає подальший успіх розслідування, а також характер та динаміку вихідних слідчих ситуацій, пов'язаних з початковим його етапом.

На наш погляд, стосовно розробки методики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, найбільш раціональним є дослідження типових ситуацій початкового етапу розслідування. Адже вони включають в себе всі обставини, які визначають мету та завдання на даному етапі розслідування, а також визначають динаміку, структуру й особливості подальшого етапу розслідування.

У криміналістиці під вихідною ситуацією розслідування розуміється обстановка та умови, в яких розслідування злочину починається [11, с. 169]. Початкова, як і будь-яка інша, ситуація розслідування включає в себе певну кількість елементів, об'єктивно, причинно, просторово, функціонально та іншим чином пов'язаних між собою, а тому умови, в яких вчинено злочин (кримінальна ситуація), також важливі для дослідження вихідної слідчої ситуації. Разом з тим, очевидно, що в момент первинного сприйняття обстановки місця події слідчий в силу об'єктивних та суб'єктивних причин не завжди в змозі встановити сутність різних елементів вихідної слідчої ситуації, проте, маючи професійні знання та досвід, він цілеспрямовано може вживати заходи спрямовані на отримання додаткової інформації, з метою покращення характеру вихідної ситуації розслідування та через постановку тактичних завдань досягти певної тактичної мети.

Аналіз наукових джерел щодо методики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту дозволяє виокремити кілька видів типових слідчих ситуацій. У більшості

джерел поширена класифікація, де основою є зміни в обстановці дорожньо-транспортної пригоди. Наприклад, Ю.І. Осадчий пропонує такі типові слідчі ситуації: 1) обстановка на місці події зафіксована без істотних змін, учасники та транспортний засіб до моменту огляду перебувають на місці події; 2) обстановка зафіксована без істотних змін, але водій втік з місця події на своєму транспортному засобі [12, с. 59].

Більшість авторів, які розглядають слідчі ситуації початкового етапу розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, виділяють такі типи: 1) водій транспортного засобу, постраждалий, очевидці перебувають на місці події; 2) водій транспортного засобу залишив місце дорожньо-транспортної пригоди, залишивши на ньому транспортний засіб, його особа невідома; 3) водій разом із транспортним засобом зник з місця дорожньо-транспортної пригоди та переховується від слідства його особа невідома [13, с. 189]. На наш погляд, така типізація слідчих ситуацій є незручною для визначення алгоритму подальших слідчих (розшукових) дій, адже, наприклад, запропонована друга типова ситуація відразу ж передбачає застосування комплексу абсолютно різнопланових ситуацій. Оскільки основним завданням криміналістики є сприяння боротьбі зі злочинністю, то її змістом має бути розробка рекомендацій щодо спрощення процедури такої боротьби, доцільність виділення більшої кількості слідчих ситуацій та визначення дій слідчого в кожній із них. Звісно ж, що запропонована вище типізація є незручною та не точною. Не зовсім зрозуміло, як може бути достовірно відомо, хто саме керував транспортним засобом, якщо водій разом із транспортним засобом зник з місця дорожньо-транспортної пригоди.

Аналіз криміналістичної літератури, а також слідчої практики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту дозволяє нам виділити такі типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування:

1) водій транспортного засобу, постраждалий, очевидці перебувають на місці події; 2) водій разом із транспортним засобом зник з місця дорожньо-транспортної пригоди; 3) водій транспортного засобу зник з місця дорожньо-транспортної пригоди, залишивши на ньому транспортний засіб; 4) водій разом із транспортним засобом залишив місце дорожньо-транспортної пригоди, забравши із собою пішохода. Названі слідчі ситуації можуть бути як простими, так і складними. При цьому всі ситуації, окрім першої, вже на початковому етапі

є проблемними, оскільки пов'язані з відсутністю суттєвих у кримінальному провадженні обставин: по-перше, у них відсутній водій - потенційний підозрюваний; по-друге, у другій та четвертій ситуаціях, крім того, можуть бути відсутні транспортний засіб та пішохід.

Після встановлення особи водія, причетного до дорожньо-транспортної пригоди, всі названі слідчі ситуації можуть мати як конфліктний, так і безконфліктний характер. Перший тип слідчої ситуації може мати конфліктний характер вже на початковому етапі розслідування, що відразу має бути враховано слідчим. Інші типи слідчих ситуацій можуть мати конфліктний характер лише на наступному та (або) заключному етапах.

Як свідчить практика, конфліктна ситуація завжди виникає через розбіжність цілей сторін кримінального провадження. Бажаючи уникнути кримінальної відповідальності у будь-який спосіб, водій вдається до надання неправдивих показань, підкупу або залякування свідків, різними способами чинить тиск на слідчого. В даному випадку розслідування бажано завершити в максимально короткі терміни, своєчасно провести слідчі (розшукові) дії, виключити висунення помилкових версій про механізм дорожньо-транспортної пригоди, попередити злочинний вплив на свідків та потерпілих, а також інші форми протидії розслідуванню.

Доречним буде також планування слідчих (розшукових) та процесуальних дій, які не входять до переліку традиційних під час розслідування дорожньо-транспортної пригоди. Йдеться про посилення та збільшення доказової бази у кримінальному провадженні, наприклад, збиранням додаткового характеризуючого водія матеріалу, проведення одночасного допиту двох і більше осіб, призначення криміналістичних експертиз. Слід наголосити, що довести винуватість під час розслідування ненавмисних злочинів набагато складніше, ніж під час розслідування навмисних, особливо в умовах протидії розслідуванню з боку водія.

М.В. Даньшин, І.І. Колеснік виділяють такі типові версії під час розслідування дорожньо-транспортної пригоди як: порушення водієм чи іншим учасником дорожнього руху правил дорожнього руху; порушення водієм, а також іншими відповідальними особами Правил експлуатації транспортних засобів; груба необережність самого потерпілого; самогубство потерпілого (дуже рідко, але мають місце випадки, коли потерпілий сам кидається під колеса транспортного засобу); випадковий збіг обставин,

що не охоплюється передбаченням водієм та іншими учасниками дорожнього руху можливістю настання суспільно небезпечних наслідків; умисне вбивство з використанням транспортного засобу як знаряддя вбивства; інсценування дорожньо-транспортної пригоди з метою приховування іншого, як правило, більш тяжкого злочину. З названих версій випливають інші, так звані приватні, версії [14, с. 160].

При відпрацюванні головної, на наш погляд, версії про порушення водієм правил дорожнього руху як основної причини дорожньо-транспортної пригоди, обов'язковому дослідженню повинні піддаватися такі приватні версії: правила дорожнього руху водієм порушено грубо та свідомо, що створило аварійну ситуацію на дорозі та спричинило негативні наслідки; водій своєчасно помітив пішохода на дорозі, але легковажно розраховував на запобігання наїзду; водій своєчасно не помітив пішохода на дорозі, хоча в даній ситуації він мав таку можливість; водій неправильно оцінив дорожньо-транспортну ситуацію та не сприйняв її як аварійно-небезпечну; порушення правил дорожнього руху водієм спричинені протиправною поведінкою третіх осіб.

Якщо висунуто не всі можливі слідчі версії, то у такому разі не можна говорити про те, що механізм причини дорожньо-транспортної пригоди та її причини встановлені у повному обсязі. А без встановлення у кримінальному провадженні зазначених обставин не можливе прийняття правильного підсумкового рішення. Після оцінки отриманих вихідних даних про дорожньо-транспортну пригоду здійснюється планування подальших слідчих (розшукових) дій.

Слід зазначити, що типова слідча ситуація, яка склалась, може бути ускладнена низкою негативних факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. До об'єктивних чинників можна зарахувати: загибель пішохода; відсутність чи встановлення очевидців дорожньо-транспортної пригоди; зміна з об'єктивних причин місця знаходження транспортного засобу або його частин, а також пішохода (наприклад, у зв'язку з наданням останньому медичної допомоги); втрату слідів (наприклад, у зв'язку з випаданням опадів, несвоєчасними заходами щодо їх збереження); зміна дорожніх умов, що підлягають встановленню та фіксації (зміна видимості в період ранкових чи вечірніх сутінків). Суб'єктивними чинниками негативного характеру найчастіше виступають активні дії самого водія, який вчинив наїзд. До таких дій можна віднести: навмисна або ненавмисна зміна

умов на місці дорожньо-транспортної пригоди; надання неправдивих показань, що виправдовують водія, перевірити які складно або практично неможливо, або які істотно впливають на правову оцінку його дій

Висновки. Отже, дані уявлення про типові слідчі ситуації в методиці розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту являють собою взаємозв'язок особливої ситуації обстановки та особи водія, що обумовлене вчиненням дорожньо-транспортної пригоди.

Діяльність, пов'язана з розслідуванням злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, має ситуаційно обумовлений характер. Слідча практика свідчить, що розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту одного виду, зокрема, наїзду транспортного засобу на пішохода, здійснюється за різними організаційно-методичними схемами залежно від слідчих ситуацій, що складаються. Крім того, ситуаційне пізнання дозволяє будь-який елемент ситуації розглядати як центральне джерело інформації як основний об'єкт дослідження. При цьому причинний взаємозв'язок з іншими елементами залишається незмінним. Досліджуючи кожен елемент окремо та в одній системі з іншими елементами, можна визначити його взаємозв'язок з іншими елементами в динаміці ситуації.

Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчує, що сучасні тенденції ситуаційного підходу з метою вирішення завдань криміналістичної методики тісно пов'язані з вирішенням питання про криміналістичну характеристику злочинів та проявом її елементів у слідчих ситуаціях, що також вимагає подальшого розвитку та систематизації на сьогоднішній день. Відсутність у теорії криміналістики єдності та підпорядкованим законам формальної логіки розуміння сутності та структури кожного з понять, призводить до нескінченної деталізації опису елементів криміналістичної характеристики в рамках конкретної слідчої ситуації та множинності слідчих ситуацій з комбінаціями елементів криміналістичної характеристики.

Література

1. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: підруч. / М. М. Єфімов, І. В. Пиріг. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. 271 с.
2. Коваленко Є. Г., Маляренко В.Т. Кримінальний процес України: підручник. [2-ге вид., переробл. і доп.]. К.: Юрінком Інтер, 2008. 712 с.

3. Криміналістика: підручник / Кол. Авт: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. [4-е вид., перероб. і доп.]. Харків: Право, 2008. 464 с.

4. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій в криміналістичній методиці: автореф. дис. канд. юрид.наук: спец. 12.00.09. Х., 2002. 19 с.

5. Шевчук В.М. Слідча ситуація: поняття, структура, види, їх значення для оптимізації розслідування злочинів. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 1. С. 146-150. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2014/43.pdf

6. Салтевский М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. К.: Кондор. 2006. 588 с.

7. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва: монографія. Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 336 с.

8. Лук'янчиков Б.Є. Слідчі ситуації у побудові позавидових методик розслідування. Науковий вісник національної академії внутрішніх справ України. 2000. № 3. С. 181-187.

9. Гресь Ю.О. Формування технологічного підходу у криміналістичній тактиці: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 (081 - Право). Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2017. 267 с.

10. Журавель В., Веліканов С. Слідчі ситуації в методиці розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Вісник АПН України. 2004. № 4. С. 170-176.

11. Криміналістика : навчальний посібник для підготовки до складання екзамену слухачів заочної форми навчання / Степанюк Р.Л., Малярова В.О., Лапта С.П., Гусєва В.О., Севідов О.А., Сімонович Д.В., Савчук Т.І. Х.: ХНУВС, 2014. 192 с.

12. Осадчий Ю.І. Типові слідчі ситуації та напрями розслідування окремих злочинів, пов'язаних з інсценуванням дорожньо-транспортної події. Південноукраїнський правничий часопис. 2017. № 4. С. 58-60.

13. Ольховенко С.І. Типові слідчі ситуації при розслідуванні залишення потерпілого в небезпеці внаслідок ДТП Криміналістика у протидії злочинності : тези доповідей науково-практичної конференції (Київ, 16 жовтня 2009 року). Видання присвячене 45-річчю кафедри криміналістики Київського національного університету внутрішніх справ. К.: «Хай-Тек Прес», 2009. 532 с.

14. Даньшин М. В., Колеснік І. І. Поняття злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту як предмет криміналістичного дослідження. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «ПРАВО». 2016. Випуск 22. С. 159-163.

*Галай А.,
майор поліції, аспірант
Одеського державного університету
внутрішніх справ,
заступник директора центру -
завідувач відділення
навчально-методичної роботи
Одеського ЦППП «Академія поліції»*

*Головацький О.,
підполковник поліції,
т.в.о. декана факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ*